

ניצוצי חיזוק ואמונה
מאוצר שיחותיו ומכתביו של הגאון הצדיק
רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א

ההמרה החדשה

פניני הפרשה

פתגמין קדישין ומרגניתין טבין
שנשמעו מפ"ק הגה"צ מורינו שליט"א
בשעה של קורת רוח ובשבילי דאורחא

■ שב"ק מקץ בערך שנת תשע"ה לפ"ק

בשבילי דאורחא אמר מורינו שליט"א: רביה"ק בספר המדות כתב **'אין גלות אלא בדעת'**. ודוגמא לזה הוא מצינו בפרשתנו: דבמדרש איתא שיוסף התגלה את עצמו לשמעון מיד, וכן איתא לגבי בנימין, וכשנתודע שנגנב הגביע ולקחו בנימין לשבי וכל האחים ירדו שוב למצרים, היה חלוק לבם, כי לרוב אחים היו שברון לב גדול וחשבו שזהו גלות שאין כמוהו, והאחים הנ"ל ידעו שזהו התחלאת דגאולה.

נמצא שיש אופן אשר שני בני אדם הלכו או עשו דבר אחד, ואחד שיש לו הדעת האמת הלך בגאולת הדעת, והשני שאין לו הדעת האמת הלך בגלות הדעת, וזהו מה שכתב רביה"ק 'אין גלות אלא בדעת'.

■ מוצאי שמחת תורה שנת תשפ"ד לפ"ק

"אל תחטאו בילד" (מכ"ב). ת"ח אחד סיפור למורינו שליט"א שאחד שאל להגאון הבעל מחזה אליהו ז"ל, שנבון מאד כדת מה לעשות, כי אחד ממכיריו העניק לו במתנה ספר אחד שישתמש לכל בני משפחתו, ועל פי רוב מכיל בתוכו דברים טובים ומהוגנים, מכל מקום במקום אחד נפל טעות ואינו כפי טוב לחינוך הבנים והבנות, ואם לא יהיה לו עוד הספר הזה בביתו יהיה עגמת נפש למכירו, ואם יחזקינו בתוך ביתו יוכל לבוא לידי כשולן בחינוך בניו ובנותיו, ואינו יודע לשית עצות בנפשו.

אמר לו הגאון הנ"ל: כנראה מתוך דברך שזהו רק טעות, על כן יש למחוק במקום ההוא ודי, והוסיף לו: **אל תמחקו בדיו שחור אלא בדיו לבן, להראות להבנים כי חינוך איז נישט קיין שווארצע זאך, נאר א ווייסע גוטע זאך!** [חינוך אינו דבר שחור ועצוב, אלא לבן וטוב!].

סיום הת"ח: אני מספר זאת למורינו שליט"א כי זהו כעין מה שנשמע כמה פעמים ממורינו בענין חינוך הבנים והבנות. ענה מורינו שליט"א: **ישר כח ישר כח! גירעכט, אה הא! מען דארף דאס מפרסם זיין!** [נכון, צריכין לפרסמו].

■ שב"ק מקץ - שבת חנוכה תשע"א

שאלו איך אפשר להמשיך קדושת חנוכה לכל ימות השנה. ענה מורינו שליט"א ואמר: בזוהר איתא דלכן מתחילה התורה באות ב', כי כל הבריאה הוא בשביל הוודאה [ב' היינו ברוך], והרי אנו ממילא מברכים ואומרים מאה ברכות בכל יום, על כן כדאי ורצוי שנוסיף עוד כמה דקות לכוונת הברכות, כי ברכות בכונה הם קשר גדול ונפלא להשי"ת, ועל ידי זה אכן ממשיכים את ימי הוודאה לכל השנה כולה בכל עת ובכל זמן.

וכאשר נתבונן נראה כמה יש לנו להודות על כל נשימה ונשימה, הרי חיות האדם הינו הנשמה, כי הגוף בלא נשמה לאו כלום הוא, ועל ידי שהשי"ת מאחד את הנשמה עם הגוף יש להגוף חיים, כי אם ח'ו יתפרד הנשמה מהגוף אין לו שום חיות, וזה האיחוד בין הנשמה להגוף מסור הוא אך ורק בידו יתברך, והוא המאחדם בכל עת ורגע **'על חיינו המסורים בידך'**.

וכל זאת מלבד כל הטובות המושפעים עלינו בכל עת ורגע, **'הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך!'**

1' חינוך הבנים

מה טוב ומה נעים להקדיש זמן לסיפורי צדיקים - סיפורי אמונה ובטחון - לקרוא ולעיין בהם ולספרם בטוב טעם לבנינו.

■ עיקר נתינת התורה - לספר לבניהם

הגאון מוילנא זי"ע כותב עה"פ (משלי כב, יט) **"להיות בה' מבטחך הודעתין היום אף אתה"** וז"ל: 'עיקר נתינת התורה לישראל הוא כדי שישמו בטחונם בה' **וגם כן לספר אחר כך לבניהם** כמו שנאמר (תהלים עח, ו) **"למען ידעו דור אחרון"**, והוא לפי שעיקר הכל הוא הבטחון השלם והוא כלל כל המצוות, וזה שכתוב כאן **"להיות מבטחך בה"** כלומר כדי שבטחונך יהיה בה', **'הודעתין היום'** ברוח הקודש שזהו אות על שריית השכינה בתוך בני ישראל, וישמו בטחונם בו **'אף אתה'** כלומר **אף אתה תודיע לבניך אחריו** כמ"ש למען ידעו דור אחרון'.

■ סיפורי צדיקים בסעודת שבת

ממוצא דבריו למדנו שהכתוב מזהיר לאמר, שעיקר תכלית התורה הוא כדי לבטוח בהשי"ת ולספר זאת לבנינו אחרינו עד עולם! כלומר **שמצוה רבה היא לישיב בסעודת שבת ולספר סיפורים אשר תוכנם אמונה ובטחון**, סיפורי צדיקים - על מופתים שעשו בכוח קדושתם ודביקותם בה', סיפורי השגחה של השי"ת על ישראל עם קרובו, לספר ולהעביר את חבל האמונה הקדושה לבנינו אחרינו, והילדים הרכים מבינים וקולטים היטב את המסרים המועברים על ידי הסיפורים הללו.

■ סיפוקי צדיקים לצעירי הצאן

בימים שעברו שימש כמלמד דרדקי הרה"ח ר' ישראל בער שיפמאן ז"ל - בדרך כלל היה מתפלל בבית המדרש קרלין, אך בשנותיו האחרונות היה קובע מקום התפילתו אצלנו אין שוהל במאה שערים - עכ"פ הוא ורעהו הרה"ח ר' יצחק אייזיק אייזן ז"ל היו מלמדים בת"ת חיי עולם את צעירי הצאן בני שלש עשרה עד חמש עשרה שנה. שובבותם של ילדי ירושלים של פעם היו לשם דבר באופן מבהיל... היו באים לת"ת ביום שישי במטרה אחת ויחידה - להשתובב ולהשתולל... לא היה שייך ללמוד אתם ביום זה... עמד ר' ישראל בער הנ"ל ובפיקחותו קבע את יום השישי לספר בו מעשיות וסיפורים - באמתחת חסידי קרלין יש הרבה מעשיות מגוונים ומרתקים - כך היה יושב ביום שישי ומספר סיפורי צדיקים!

ואמר לי פעם אחד שתלמיד אחד התבטא באזנו לאמר **שכל חיותו ויהדותו הוא חב לאותם ימי שישי שמע סיפורי צדיקים, הם החדירו בקרבו אהבת ה' ויראת שמים באופן המועיל ביותר!**

ואכן כך הם פני הדברים, סיפורי צדיקים מועילים הרבה יותר משמיעת דברי מוסר למיניהם, כי בדברי מוסר נדמה לפעמים שמתכוונים לפגוע חלילה בילד ובתלמיד, אך סיפורים ומעשיות חודרים ללב הילדים הרכים ובונים בקרבם התכלית הנרצה ובאפו המועיל והראוי.

כי כאשר הילד הרך שומע סיפור של צדיק הוא שומע מה שצריך לשמוע... ולפעמים ניתן להוסיף לאמר: **"הבה נחשוב, על מה ולמה זכה צדיק זה להיות בעל מופת כזה? אין זה אלא כי בהיותו נער וצעיר לימים היה לומד בהתמדה רבה והיה שומר על עיניו לבל להסתכל במקומות אסורים"**, ואכן בכך מחזירים בליבותיהם עבודת ה' אהבת תורה ויראת שמים במידה גדושה.

■ להכין סיפורים

ובכן על האב מוטל איפוא החובה ללכת בדרך זו, להכין לעצמו כמה וכמה סיפורי צדיקים, סיפורים של תורה ויראה, עובדות מגדולי ישראל שטמונים בהם חכמה דקדושה ומידות טובות, ומהם יבחר את הראוי והמועיל ביותר לבניו, ולפעמים תוך כדי הסיפור הוא יזכר בעוד סיפור, בהנהגה טובה נוספת של צדיקים ויראי ה', או באיזה משל נאה המסביר ומלבן את הנושא המדובר, ועל ידי כך יתרחב הענין, ויתענגו הוא ובניו יחדיו בזה, **ולא ניתן לתאר את התוצאות המבורכות הנובעות מכך!**

וגדול כוח סיפורי צדיקים לטהר את המחשבה ולדחות הרבה צרות וחושך מן העולם! כפי מאמרו של רביה"ק (לקוטי עצות ערך צדיק אות פ"ט - עפ"י ליקו"מ סי' רל"ז): **"סיפורי מעשיות מצדיקים דהיינו מה שמספרין מה שנעשה עמהם ואת כל הגדולות אשר עשו, הוא דבר גדול מאוד, ועל ידי זה נטהר מחשבתו, ועל ידי זה ממתיק הדינים וניצול מכל**

נבזים, בבחינת (קהלת י) **"דברי פי חכם חן"**, אז ע"י דברי אגדה אלו אשר הם מושכים את הלב לעבוד את ה' וליראה אותו, וממילא על ידי זה נעשה השראת השכינה ונעשה מחילת עוונות.

וכבר אמרו במדרש (ספרי פרשת עקב פרשה י"ג): "דורשי רשומות אומרים, רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם? למוד אגדה! שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו!".

ובספר חרדים מונה בין הדברים המועילים לתשובה בלי צורך לתעניתים וסיגופים (פרק ע"ג סגולה השישית): "לשמוע חכם הדורש דברי אגדה", **אמוראדיגע זאך! געוואלדיג! הרי לפנינו כמה נחת רוח נפלא גורמים דברים פשוטים אלו!**

ויעזור השי"ת שנזכה להתחדש לטובה, והכל בתמימות ובפשיטות!

"אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה"

הצרות!, וכל זה נעשה ע"י הרוח הנח והזך המנשב ע"י סיפורי צדיקים (ע"י ליקו"מ קמא סי' י"ז).

קדיש דאגדתא

כאשר נתבונן בדברי חז"ל נראה להדיא איך שהשי"ת נהנה מכל נחת רוח שעושים למענו, דבר פלא ומופלא - כאשר החכם יושב ודורש בדברי אגדה מוחלים בזה את העוונות של השומעים! כפי מאמרם ז"ל (מדרש משלי פרשה י): "בשעה שהחכם יושב ודורש אני מוחל ומכפר עוונותיהן של ישראל", זאת ועוד, אומרים חז"ל (סוטה מט.) דבר נורא, שכל העולם כולו יש לו קיום בזכות הקדיש שאומרים אחד הדרשה - 'קדיש דאגדתא'!

למוד אגדה

כי כאשר השי"ת בעזר האדם לומר דברי אגדה כראוי כפי שאמר רביה"ק (ליקו"מ סי' נח אות ה'): "תפארת זה שמדקדק איך להוציא חכמתו שלא יהיו

פניני המכתבים

מכתבי הגה"צ מוריני שליט"א לאור הזמן והפרשה

יום ב' לסדר ויחי יעקב שנת השמיטה תשל"ג ירושלים עיה"ק ת"ו בב"א בעתים הללו אני מדבר יותר מהפרשיות של השבוע, וכפי שהתבוננתי על פי מדרשים, הרי שמכירת יוסף נדרשת כך: מן השמים הסתירו מהשבטים את קדושת יוסף, שכל אחד מהשבטים ידע את קדושת חבירו ורק את יוסף לא ידעו, וגם יוסף ידע קדושתם, כמו שכתוב (בראשית מב, ח) **"ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירו"** (ויש מדרש שיוסף היה דומה לצלוחית של פליטון ואין אחד יודע מה בתוכה). ומכיון שידעו השבטים ששרה אמנו צדקה במה שגרשה את ישמאל, ושהשי"ת הסכים לזה (כי היה הפסולת מזרע אברהם), וכן עשו הפסולת מיעקב, כן חשבו שיוסף הצדיק הוא הפסולת מזרע יעקב. והיות שיפוי שלו היה חידוש מופלג, חשבוהו שהוא מעולם החטא ח"ו, מכ"ש כשראו באספקלריא בהגעתו של יוסף את ירבעם בן נבט (שהיה משבט אפרים בן יוסף). וכיון שמן השמים הסתירו את הטוב שבו וראו רק את הרע כדי שיצא מכירת יוסף (וכל התוצאות הטובות שיצאו מזה), כמעט שהיו מוכרחים על הדבר הזה, וכמו שהוא עצמו אמר להם: **"ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלקים"** (בראשית מב, ח).

וכן מובא (מדרש תנחומא מקץ אות ח') שחיפשוהו במצרים בקובא של נשים חוטאות, כי חשבוהו שהוא שם, וזה היה להיפך ממש, ולבסוף מצאו אותו ב"מלכות", שהוא היפך פגם הברית, כי ע"י שמירת הברית זוכין למלכות, כי ע"י שהאדם מושל על חומרו ואינו נופל לדברים מאוסים, ע"ז הוא מלך על עצמו, שלא נפל לתאוות ולא נפל לעבדות ואף זוכה להיות מלך על אחרים, מה שאין כן אם האדם לא מולך על עצמו, ונופל תחת החמור שלו בעצמו - מה לו ולמלכות.

הבה ונתבונן, כאשר השבטים חיפשוהו בקובא של נשים חוטאות, זה כבר היה אחר עשרים ושנים שנה, וחשבו מה היה כבר עם כל היופי שלו אם היה כ"ב שנים במקומות אלו, הלא כבר היה סרוח ובלוי, שוקרין 'פארפולט' (באדיש), ומה נעשה כבר עם כל היופי שלו.

אבל למעשה, יוסף הצדיק עמד י"ב חדשים רצופים יום אחר יום בכל המיני נסיונות שבעולם, כמו שכתוב (בראשית לט, י) **"ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה"**, ומובא שעמד בכל יום ב' פעמים בנסיונות וכו', בגדים שלבשה

1. ספר אסף מכתבים מתוך מכתב נ"ט.

בבוקר לא לבשה בין הערבים וכו', וכל פעם הכניע מחדש את יצרו. כמו כן מובא שגם בבית הסהר היו לו נסיונות, ושבר את הרע המגונה בכל הבחינות, וכתוצאה מכל זה היה מן הקצה אל הקצה ממה שחשבו עליו, שנעשה כל יופיו וכל דמו קודש קדשים, ויופיו היה מעין דוגמא של מעלה.

וראיתי בפרי צדיק להרה"ק רבי צדוק הכהן שמבאר דברי הזוה"ק על הפסוק **"וירצהו מן הבור"** (בראשית מד, י"ד): רוצה ה' את יראיו - כגון דא יוסף הוא עציב בעציבו דרוחא בעציבו דלבא כו' מה כתיב וירצוהו אתפיסו ליה כו' ע"כ מהזהר. הענין הוא כי יוסף היה בבית אסורים והיה עצב ע"ז שסבל המאסר והי' נדבר בעיניו שהוא ח"ו דבר שאין לו תקוה להתקן, כידוע מלשון 'עצב' כמו שנאמר **"נעצב המלך על בנו"** (שמואל-ב' יט, ג') שהוא על דבר שאין לו תקנה וכו', וכאשר שלח לו פרעה וראה שיתגדל, ע"ז נעשה לו פיוס מן הבור שיהיה נתקן הכל, וע"ז אמר **"רוצה ה' את יראיו"** (תהלים קמז, י"א) שהשי"ת הוא מפויס עמו בזה (כי 'וירצוהו' הוא לשון התפיסות כנ"ל בזה"ק), והבור היה לטובתו, ע"כ מפרי צדיק. וע"ז אנו אומרים "מי שענה ליוסף בבית האסורים הוא יעננו". והוא היה הראשון שירד לגלות, להורות לכל ישראל וליתן להם כח איך להתחזק עם השי"ת בתוך החושך, היינו לדעת שהכל לטובתנו.

ומה שלא שלח שליח לאביו לגלות לו שהוא במצרים והוא ח"י, זה היה מפני ששמר על החרם שהחרימו אחיו בצירוף השי"ת לכל מי שיגלה לאביהם.

ומובא, שכל זמן שהיה יוסף יחד עם אביו במצרים, לא היה שום פעם ביחידות אצל יעקב, רק יחד עם אחיו, כדי שלא ישאל אותו אביו על דבר המכירה

עכ"פ מה יקר וחשוב העוון של השבטי י-ה, שמכל זה נעשה תורה למעלה משכל האנושי, זכותם יגן עלינו ועכ"י.

אבקש ממך מאד שתשדל במשך הזמן לצלם את המכתבים שכתבתי לך עד כה (לעשות קאפי"ה) ולשלחם אלי, כי הזכרון חלש, וכהיום יש ב"ה אתנו בני הנעורים הרוצים לשמוע, ועל ידם אזכר מהרבה דברים שנשכחו אצלי ויישר כחך.

הדו"ש וטובתך והצלחתך

יעקב מאיר בן ח'י דינה שכטער

ניצוץ אחד

ניצוץ קודש ממאמרי ומכתבי הגה"צ מוריני שליט"א

י'בקע צ'רים ב'מדבר
(תהלים עח ט"ו) **ר'אש'י**
תיבות גימטריא
'אמונה', כי אמונה
בוקע את הכל.

של העליות והירידות שכתוב בתורה עוברים על כל אחד ואחד מישראל, ומבאר שם שיש גאולת משה וגאולת דוד, גאולת משה היתה להוציאם ממצ"ט שערי טומאה ולהביאם לקבלת התורה, וגאולתו של דוד היא שגם לאחר קבלת התורה והמעמד הנורא של הר סיני באה הסט"א ועושה הרבה קטרוגים, היא מפתה לעשות עגל, וכן "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר י"ד, ד), ואכן לאחר שעוברים כל המעברים הקשים כעת מגיעה גאולתו של דוד, ואם יודעים את הסוד של דוד אזי מתאחזים בהשי"ת לעד ולנצח נצחים, זה הלימוד מדוד לחזק את כל סוגי הנופלים, ולהפוך כל הירידות לעליות.

לית נהורא אלא מחשוכה

אחד מהלמודים העזים מדוד המלך - לעשות מכל הירידות עליות, כמובא בזוהר הק' (בראשית לב ע"א) 'לית נהורא אלא מחשוכה', דוקא כאשר האדם מתקרב להשי"ת מתוך הירידה, מתוך החושך, בזה הוא משיג את האור, וכן 'לית מתיקא אלא מגו מריא' - כל המתיקות אינן באות אלא ע"י מריא.

ומוהרנ"ת בליקוטי הלכות (הל' אונאה הל' ד') מאריך בענין זה, וכתב